

*Nagy Alpár Csaba:*¹

Visky Sándor Béla: Megtartó ismeret
Kiadja az Erdélyi Református Egyházkerület Kolozsvár, 2018.
ISBN 978-606-8850-13-9. 413 oldal.

Nagy megtiszteltetés és öröm ismeretetőt írni arról a könyvről, aminek születésénél szaklektorként magam is jelen voltam, én olvastam el először a szövegeket, és tettem javaslatokat. Sok javaslatot nem kellett tennem, annyira kiforrottan született a szöveg. A könyv címe: Megtartó ismeret arra emlékeztet minket, amikor az alpinisták között az előmászó először mászik fel a pályán, hogy fentről biztosítsa az utána érkező társait. Hasonlóképpen ment fel Krisztus is előttünk a mennybe, hogy megtartó reménységet adjon, ahogyan azt a Zsidókhöz írt levélben van megfogalmazva, „amely biztos és erős horgonya lelkünknek, és beljebb hatol a kárpitnál, ahova útnyitóul bement értünk Jézus” (Zsid 6,19-20a). Nekünk csak az a feladatunk, hogy a reménységnek ebbe a kötetébe kapaszkodjunk, hogy megtartassunk. Kérdés, hogy milyen szellemi, spirituális és érzelmi-értelmi folyamatok mennek végbe

akkor, amikor az ember úgy dönt, hogy ezt a kötelet megragadja, hogy kötődni akar a megtartóhoz. Kétségtelen, hogy ennek van egy kognitív oldala is, és külön örömet jelent, hogy ennek megfogalmazását és megírását Visky Béla vállalta el. Nehéz helyzetben vagyok, amikor ezt a könyvet értékelem, mert tizedesnek érzem magam, akinek tábornoka stratégiáját kell elemeznie. Olyan volt Visky Béla feladata, mint amikor a dzsungelben járó expedíció előőrse bozótívágókéssel vágja a liánok, páfrányok és levelek kuszaságában az ösvényt, amin a teherhordók, és az expedíció kutatói végig mehetnek. Az információáradat egyre kuszább, egymásnak ellentmondó elemzések, elméletek, kutatások és proféciák között kell rendet vágni, és Visky Bélának ez – legalábbis az említett témákat illetően

Visky S. Béla

**MEGTARTÓ
ISMERET**

¹ Egyetemi adjunktus. BBTE Református Tanárképző Kar. alparka@gmail.com

– sikerült. Nagyon nehéz témákhoz nyúlt, és közben úgy tette ezt, hogy nem a szokványos közhelyeket olvassuk. Érdeemes a stílusát is említeni, mert nagyon olvasmányos, emberközeli és magával ragadó, ugyanakkor páratlanul irodalmi is. Nagyon kevesen fogalmaznak ilyen elokvenciával – főleg szakirodalomban -, ahogyan Visky Béla teszi. Nem szabad elfelejteni, hogy nagyon sok filozófiai terminussal operál, olyan kifejezésekkel, amiket eredeti nyelven is nehéz behatárolni, hát még kellő formában magyarul megfogalmazni, mégis, amikor ezeket a szövegeket olvassuk, az az érzésünk, mintha csak mesét olvasnánk: tud mesélni, emberközeli szavakat használ, stílusában van valami gördülékenység, és valami páratlanul magyaros, izés forma. Nem riad vissza az irodalmi képektől sem, azokat megfelelő helyzetben tudja használni.

A könyv megírásának célja kézikönyvet, vademecumot készíteni az erdélyi presbiterek számára, amelyben ennek segítségével arra legyenek képesek, hogy maguk is tudjanak bizonyos kérdésekre egyenes, kerek válaszokat megfogalmazni. Túlságosan lelkész-központú a református egyház, állapítja meg egy ponton a szerző, és maga a könyv célja az, hogy ne csak a lelkészekről várjunk válaszokat, ne ők legyenek a mindentudók a gyülekezetben, akik mindenhez „is” értenek, hanem a presbiterek is legyenek felkészült munkatársak. A kötet 52 apró esszét tartalmaz, amelyek sorra vesznek aktuális kérdéseket. Első része Makkai Sándor Öntudatos kálvinizmus c. művére épül, azt ismerteti, ezután a szerző két nagy témakörbe csoportosítva áttér a saját gondolataira aktuális kérdésekről: Test-Lélek-Család, Tudomány-Vallás-Társadalom. Tabukérdések vannak itt, nem könnyűek, és a szerző nem ken el semmit. Nem arról szólnak a szövegek, hogy az emberek a vétkeikben, gyengeségeikben, gyarlóságaikban megnyugodjanak, valaki megsimogassa őket, hogy minden rendben van: jól élsz úgy, ahogy élsz. Sokkal inkább prófétai őszinteséggel mond ki dolgokat, tesz fel nehéz és szembesülésre kényszerítő kérdéseket, de ez az őszinteség nem bántó, tapintatlan vagy sértő, nem kioktatás, nem krajcáros erkölcszónoklat, nem ítélezés, de nem is jóváhagyása az ember addigi életének. És közben sugárzik belőlük egy nagyon erős empátia az emberi gyengeséggel, krízishelyzetekkel meg nyomorúsággal szemben, és elmondható az is, hogy nagyon sok dolog, amiről ír, feltehetően személyes tapasztalattal következik, mert valószínű, hogy ezeket a krízishelyzeteket részben maga is megélte, és az ott született reflexiói vannak itt írásba foglalva.

A könyv kiadása előtt megfogalmazott lektori véleményemben határozottan közöltem, hogy ilyen szöveg a Kárpát-medencében kevés születik és ritkán, és nagy megtiszteltetés, hogy ezt az Erdélyi Református Egyházkerület adta ki, és meg vagyok győződve, hogy akármelyik nagy magyarországi keresztyén kiadó kapott volna ezen a szövegen.

Mindössze két szövegrészletet ismertetnék a kötetből, amiben a fent említett jellemzők mind érzékelhetők. Az első arról a szenvedésről szól, amit az emberekben való csalódás okoz:

„Egy emberben való csalódás, akiben feltétel nélkül megbíztunk, olyan a léleknek, mint egy falura vetett atombomba. Falut mondok, nem nagyvárost, nem országot. Itt semmi sem marad érintetlen: mindent szétrepeszt, felperzsel, szétolvaszt a gyilkos, sötétten villódzó, luciferi erő; egy ösvény, egy ház, egy kapukilincs, egy madár, egy kutyaól sem

marad épségben, egyetlen patak, egyetlen fűszál sem. Nincs többé emberi fogódzó. Akire felnéztem, akihez odabújtam, akire támaszkodtam, akiben elrejtőztem – meghalt. Így elveszíteni valakit kegyetlenebb, mint tisztességben elkísérni utolsó útjára. „Ne higgyetek a barátoknak, ne bízzatok a jó ismerősben, még asszonyod előtt is, akit magadhoz ölelsz, vigyázz, hogy mit mondasz!” (Mik 7,5) Ha benne sem, kiben bízhatok akkor? De bizalom nélkül hogyan lehet még élni egyáltalán? (206-207. o.)

A második az öngyilkosság kérdését vizsgálja:

„Ha valakinek a bűn fullánkjával mérgező halál már egyszer is az arcába lehelt, az tudja: olyankor az alvilág kénköves bűzétől elakad a lélegzet, görcsbe rándul a torok, és minden egyéb lehetetlenség közül leginkább énekelni lehetetlen. Mert énekelni csak szabadon lehet igazán, lakodalmi dalt éppúgy, mint siratóéneket. Ha szívből éneklünk, azt már nem is mi tesszük: a szabadság énekel bennünk. Babilonban viszont szolgaság van; tehát hegedűiket a fűzfákra akasztják a foglyok. Hegedűiket igen – de magukat soha. Mert aki a Szabadítóra vár, az nem akar mindenáron a maga szabadítója lenni. A babiloni foglyok egyik 20. századi utódja pedig, a lélekgyógyász Viktor E. Frankl arról ír, hogy a koncentrációs táborban, melynek szögesdrót kerítésébe magasfeszültségű áramot vezettek, gyakran felmerült a szabadulást hozó öngyilkosság kísértése. De voltak, akik erről másképp gondolkoztak. „Az Auschwitzban eltöltött első estén, közvetlenül elalvás előtt, saját döntési lehetőségemről lemondva sorsomat egy másik kéz irányítására bíztam, s fogadalmat tettem, hogy »nem megyek neki a drótnak«.”

Egy ismert sláger szerint „az író dolga, hogy meséljen, de igazat mondani, ne féljen”. Visky Béla úgy ír az igazságról, egészen pontosa arról, aki maga az igazság, hogy nem riad vissza a meséléstől, attól, hogy minden tudását, amit páratlanul nagy olvasottsága hozott neki úgy szintetizálja, hogy úgy érezzük, be tudunk lépni az evangélium világába.